

7. Ничкало Н. Г. Науково-методичне забезпечення мистецької освіти в Україні: від концепції до системи. *Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти* : зб. матеріалів науково-методологічного семінару. Чернівці: Зелена Буковина, 2007. С. 12–14.
8. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання: Навч.-метод. посібник. Київ:ІЗМН, 1997. 243 с.
9. Рудницька О. П. Вчись шанувати прекрасне. Київ: Муз. Україна, 1983. 111 с.
10. Сєрих Л.В. Розвиток естетичної культури молодших школярів у процесі театралізованої діяльності // Українська культура: питання історії, теорії, методики: Зб. матер. Всеукраїнської конф. студентів і молодих учених. Херсон, 2005 С. 119-122.

Л. Бровчак,

кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

L. Brovchak,

candidate of Pedagogical Sciences, associate professor,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy
State Pedagogical University

І. Дуб,

здобувач ОС «магістр»
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

I. Dub,

master's student,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy
State Pedagogical University

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN ART LESSONS IN PRIMARY SCHOOL

***Анотація:** у статті представлені теоретичні аспекти використання інноваційних технологій на уроках мистецтва в початковій школі; сформульовано методичні рекомендації стосовно використання різних технологій на уроках в початковій школі.*

***Abstract:** the article presents theoretical aspects of the use of innovative technologies in art lessons in elementary school; methodical recommendations regarding the use of various technologies in elementary school lessons are formulated.*

***Ключові слова:** молодший школяр, технології, мистецтво, школа, ІКТ.*

***Keywords:** younger schoolboy, technology, art, school, ICT.*

Постановка проблеми. Сучасна система освіти перебуває в стані безперервного розвитку та змін, аби відповідати запитам з боку суспільства та держави. Одним із способів, здатністю системи освіти відповідати викликам часу, є інновації – ведення, причому якісно нові, у систему освіти [2, с. 150].

Інноваційні технології у процесі навчання передбачають здобуття нових знань за рахунок інтеграції фундаментальної науки, а також безпосередньо освітнього процесу. Воно несе з собою нові засади розвиваючої освіти як основний модернізуючий фактор освіти. Стосовно педагогічного процесу, інновація означає введення нового в цілі, зміст, методи та форми навчання і виховання, організацію спільної діяльності вчителя та учня.

Метою інноваційної діяльності є якісна зміна особистості учня порівняно з традиційною системою. Це стає можливим завдяки впровадженню у професійну діяльність різноманітних дидактичних та виховних програм, що передбачає зняття педагогічної кризи. Розвиток уміння мотивувати дії, самостійно орієнтуватися в отриманій інформації, формування творчого нешаблонного мислення – основні цілі інноваційної діяльності.

Аналіз останніх наукових публікацій. Проблема розробки і впровадження в освітній процес інноваційних технологій висвітлена у працях В.Безпалько, Т.Львіної, Н.Самохіної. Принципи та методичні засади використання інноваційних технологій у галузі мистецької освіти розглянуто у працях О.Гончарова, О.Отич, В.Шульгіної, О.Янкович та інші.

Наразі виникла необхідність застосування у практиці роботи вчителя різних стратегій навчання молодших школярів. Це означає перехід з пояснювально-ілюстрованого способу навчання на діяльнісний, коли дитина стає активним суб'єктом освітньої діяльності. Щоб це вийшло, вчитель має вміти моделювати урок у різних технологіях.

Виклад основного матеріалу. Школа, урок – продовження життя дитини у всій її повноті. Дитина йде до школи не лише за знаннями, які дає вчитель, але й для зустрічей із друзями, для ігор та розваг, для обміну враженнями. Щасливе дитинство відчувається як «радість життя», і це відчуття дітей має бути перенесене до школи, класу. Як же вчителю зацікавити учня? Як перетворити непростий процес навчання на захоплююче і значуще заняття?

Моделювання уроків у різних технологіях – справа не проста, але сьогодні – це вимога часу. Вчитель вже в початковій школі повинен демонструвати на уроці різні стратегії вчення, щоб сформувати здатність особистості, яка найбільш популярна в третьому тисячолітті, - вчитися все життя, здатність до саморозвитку.

Цілі використання інноваційних технологій на уроках у початковій школі:

- зробити урок сучасним (з точки зору використання ІКТ);
- наблизити урок до світосприйняття сучасного учня, так як він більше дивиться і слухає, ніж читає і говорить; використовує ту інформацію, яку здобула за допомогою технічних засобів;

- встановити відносини взаєморозуміння, взаємодопомоги між учителем та учнем;
- допомогти учителю емоційно та образно подати учням новий матеріал [1, с. 123-124].

Проникнення сучасних освітніх технологій в навчальний процес, у тому числі й на уроки мистецтва, відкриває нові можливості. У цьому випадку вчитель на уроках мистецтва має зробити інформаційно-комунікаційні технології новим засобом художньо-творчого розвитку школярів.

Сутність освітніх технологій полягає в тому, що характер і спосіб подання навчального матеріалу. Поряд із розвитком інтелектуального потенціалу учнів відбувається особистісний розвиток, вчитель і учень виступають як рівноправні учасники освітнього процесу. Вчитель повинен володіти особистісно-орієнтованими, освітніми технологіями, які розвивають, враховують рівень готовності до навчання у школі. Розвиток сучасної особистості учня здійснюється у процесі власної діяльності, спрямованої на «відкриття» нового знання.

Використання можливостей сучасних технологій, що розвивають, дозволить забезпечити формування таких базових компетентностей:

- інформаційної (уміння шукати, аналізувати, перетворювати, застосовувати інформацію для вирішення проблем);
- комунікативної (уміння ефективно співпрацювати з іншими людьми);
- самоорганізації (уміння ставити цілі, планувати, повноцінно використовувати особисті ресурси);
- самоосвіти (готовність конструювати та здійснювати власну освітню траєкторію протягом усього життя, забезпечуючи успішність та конкретноспроможність) [3].

Отже, педагоги початкової школи покликані вчити дітей творчості, виховувати у кожній дитині самостійну особистість, що володіє інструментарієм саморозвитку та самовдосконалення, вміє знаходити ефективні способи вирішення проблеми, здійснювати пошук необхідної інформації, критично мислити, вступати в дискусію, комунікацію.

Як звичайний урок зробити незвичним, як нецікавий матеріал уявити цікавим, як із дітьми говорити сучасною мовою? Для того, аби зробити урок цікавим та захоплюючим, щоб діти із задоволенням приходили у школу, а не «відбували обов'язок», необхідно використовувати саме інноваційні технології, які на сьогоднішній день активно впроваджують в освіті:

1. Технологія проблемного навчання.

На будь-якому сучасному уроці не можливо обійтись без технології проблемного навчання або його елементів. Актуальність даної технології визначається розвитком високого рівня мотивації до навчання, активізації пізнавальних інтересів школяра, що стає можливим при вирішенні суперечностей, що виникають при створенні проблемних ситуацій. У подоланні сильних труднощів в

учнів виникає потреба в оволодінні новими знаннями, новими способами дій, вміннями та навичками.

Вирішення навчальних проблем надає позитивний вплив на емоційну сферу учнів, створює сприятливі умови для розвитку комунікативних здібностей учнів, розвитку їхньої індивідуальності та творчого мислення. Крім того, вміння бачити проблеми, ставити питання, висувати припущення, давати визначення поняттям, проводити спостереження та експерименти, робити висновки, доводити та захищати свої ідеї веде до самостійної пізнавальної діяльності, вміння бути успішним у світі, що дуже швидко змінюється.

2. Технологія групового навчання.

Групова робота грає позитивну роль як на перших етапах навчання, так і в подальшій освітній роботі. Методику групового навчання можна використовувати на уроках пізнання світу, математики, художньої праці, мистецтва. Оскільки новостворені групи є одним цілем, то завдання має даватись кожному члену групи, а вже потім кожне завдання поєднується в одне масштабне завдання.

Спільно-взаємодіючу роботу можна назвати співробітництвом чи співтворчістю. Така форма роботи вимагає від вчителя певних організаторських здібностей, як від учнів вміння спілкуватися у процесі сприйняття чи практичної діяльності. Одним із моментів організації процесу співробітництва є розподіл класу на групи: малі та великі, які ведуть роботу над частиною колективної композиції на уроках мистецтва [1].

Формування груп на уроках в основному здійснюється традиційним способом: за бажанням учнів об'єднатися в групи або коли учні згодні працювати разом, відчуючи необхідність брати участь у творчій діяльності. При спільно-взаємодіючій формі роботи дотримуються різні принципи взаємозалежності: наприклад позитивний, такий, як рольова гра, де в групі набувають певних ролей (головний правитель, архітектор, майстри дизайнери, ремісники і т.д.). І обов'язково дотримується принцип цілеспрямованого навчання образотворчої творчості та навичок групової роботи, а також рефлексії.

Під час роботи учні узгоджують спільну діяльність, обговорюють загальну композицію, колорит, розмір складових. Художня співтворчість починається з розробки ідеї, виготовлення фрагментів зображення та закінчується узагальненням. У групах можуть бути охоронці порядку («Мудреці» або «Експерти»), які контролюють активність та дії учнів, заповнюють оціночні листи. Колективна діяльність цьому уроці пропонується як актуальний метод художнього виховання і залучення дітей до образотворчого творчості.

3. Ігрова технологія

Ігрові технології є одними із основних в початковій школі. Це одна з унікальних форм навчання, яка дозволяє зробити цікавим і захоплюючим не лише роботу учнів на пошуково-творчому рівні, а й у буденні кроки з вивчення предметів. Цікавість умовного світу гри робить позитивною, емоційно-забарвленою монотонну діяльність, щодо запам'ятовування, повторення, закріплення чи засвоєння інформації.

Використання ігор в образотворчій діяльності обумовлено своєрідними зв'язками гри з художньою творчістю. На уроці мистецтва гра допомагає розвивати в учнів увагу, окомір, спостережливість, творчі здібності, особистісні можливості дитини тощо. Основні напрямки, за якими реалізуються ігрові методи та прийоми на уроці:

- дидактична мета ставиться перед учнями у формі ігрового завдання;
- навчальна діяльність підпорядковується правилам гри;
- навчальний матеріал використовується як засіб, в освітню діяльність вводиться елемент змагання, який переводить дидактичну мету в ігрову;
- успішне виконання дидактичного завдання пов'язується з ігровим результатом [2, с. 151].

Головним завданням вчителя образотворчого мистецтва є прищеплення любові та інтересу до мистецтва, процесу творчого творення, наслідком чого є максимальний розвиток творчих здібностей учнів. Для вирішення цього завдання можна використовувати різні технології навчання.

Ігрова технологія будується як цілісна освіта, що охоплює певну частину навчального процесу та об'єднана загальним змістом, сюжетом, персонажем. До неї включаються послідовно ігри та вправи, що формують вміння виділяти основні, характерні ознаки предметів, порівнювати, зіставляти їх; групи ігор на узагальнення предметів за певними ознаками; групи ігор, у яких молодших школярів розвивається вміння відрізнити реальні явища від нереальних; групи ігор, які виховують вміння володіти собою, швидкість реакції на слово, фонематичний слух, кмітливість та ін. При цьому ігровий сюжет розвивається паралельно до основного змісту навчання, допомагає активізувати навчальний процес, освоювати навчальні елементи.

Відомо, що в грі людина повністю розкривається, вона не скута у вираженні власних почуттів та емоцій, і може навіть відкрити не виявлені до цього моменту здібності. Також відомо, що творчі здібності можуть виявитися в образотворчій діяльності найяскравішим чином. І в ігровій та в образотворчій діяльності важливий не тільки результат, а й отримання задоволення від процесу, а результатом буде розвиток творчих здібностей.

Ми можемо припустити що, поєднавши ці дві діяльності у межах шкільного курсу вивчення образотворчого мистецтва, можна отримати позитивні зміни у розвитку творчих здібностей учнів. Як відомо, образотворча діяльність людини як індивідуальна потреба дитячого самовираження починається досить рано: практично кожна дитина вже в два роки за підтримки дорослих починає малювати і зберігає потребу та інтерес до цієї діяльності до 10 – 12 років (у деяких вона триває все життя).

4. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

Комп'ютер представляє величезні можливості для навчальних процесів, а також для роботи з базою даних - величезною кількістю інформації, що зберігається в придатному для автоматичної обробки вигляді. Учні легко здійснити пошук, систематизацію та обробку відомостей. У процесі роботи легко запам'ятовуються

події, поняття, а також назви творів мистецтва, види та жанри, імена художників, дати. Таким чином, навчання з активним використанням ІКТ дозволяє чітко організувати розумову діяльність учня на основі вивчення головного у навчальному змісті, а використовувані комп'ютерні програми чіткіше закріпити матеріал, що вивчається.

Досягнення основних освітніх цілей залежить від цього, якою мірою учні навчені сприйняттю інформації та її використанню, тому освоєння сучасних інформаційних технологій педагогами і учнями є нагальною потребою. Сучасний урок неможливий без використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Інформаційні технології використовуються педагогом для демонстрації навчального матеріалу, різноманітних засобів контролю, виконання практичних та самостійних робіт, побудови схем, графіків, моделей, діаграм, вікторин. Використання мультимедіа дозволяє зробити урок наочним та емоційно насиченим, а зміст більш доступним. Використання ІКТ налаштовує учнів на активну роботу та розвиває пізнавальний інтерес до навчання.

На уроках образотворчого мистецтва можна застосовувати різноманітні форми роботи з інформаційними технологіями. Це може бути використання наочності, тим більше, що в школах, як правило, відсутній набір демонстраційних таблиць по етапах малювання, схем, репродукцій, ілюстрацій, відео. У такому разі проектор може надати неоціненну допомогу.

Висновки. Отже, використання інноваційних технологій на уроках у початковій школі є одним із найсучасніших засобів розвитку особистості молодшого школяра, формування його інформаційної культури відповідно до запитів сучасного світу. Застосування вчителем різноманітних технологій дозволяє сформувати у молодшого школяра вміння працювати з інформацією, розвивати в учнів навички дослідницької діяльності. На сьогоднішній день робота педагога початкової школи неможлива без використання інноваційних технологій та методів навчання, їх застосування сприяє підвищенню якості знань учнів, розвитку пізнавального інтересу, сприяють розвитку допитливості, підвищують активність, приносять радість, формують у дитини бажання вчитись.

Література

1. Барановська І., Бровчак Л., М.Вацьо, Дабіжа Л., Добровольська Р., Коваль Т., Колодяжна В., Ліхницька Л., Маринчук Т., Старовойт Л., Тодосієнко Н., Черноус Т., Шикиринська О., Якименко Ю. Підготовка майбутнього учителя початкової школи до інтегрованого викладання мистецьких дисциплін: Колективна монографія. Вінниця, 2021. 246с.
2. Досяк І.М. Нестандартні уроки з використанням інноваційних технологій. 1 – 4 класи. – Х.: Вид. група «Основа», 2017. – 160 с.
3. Сиротинко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків: Видавнича група «Основа», 2018. 162 с.
4. Шикиринська О. Методичні аспекти ознайомлення майбутніх вихователів з ресурсом Geniall.ly для створення інтерактивного контенту // Матеріали III Міжнародного форуму науковців та дослідників «SCIENCE AND STUDY 2021». – Київ, 2021. – с. С.101-103.